

Indholdsfortegnelse

1.	Indledning	2
2.	De på forhånd udvalgte emner for inspektionen	4
2.1.	Fællesskab i fritiden	4
2.2.	Fællesskab ved manglende arbejde	5
2.3.	Fritid	6
2.4.	Cellerne	9
2.5.	Besøgsrum	11
2.6.	Mad udefra mv.	13
2.7.	Talsmandsordning	14
3.	Arresthusets besvarelse af spørgsmål i øvrigt	16
4.	Andre forhold	19
4.1.	Bibliotek	19
4.2.	Arbejdsfællesskab	19
4.3.	Spillekonsoller til udlejning	21
4.4.	Lægebetjening m.v.	22
4.5.	Gårdtursarealer	23
5.	Rapportgennemgang	23
5.1.	Retsgrundlag	24
5.2.	Lidt om sagerne	24
5.3.	Sagsbehandlingsregler	26
5.4.	Protokollen	27
5.6.	Konfiskation	29
5.7.	Klagevejledning	31
5.8.	Anbringelse i forhørscele	31
5.9.	Begrundelse m.v.	34
6.	Opfølgning	36
7.	Underretning	36

1. Indledning

Som led i ombudsmandens almindelige inspektionsvirksomhed (jf. § 18 i lov nr. 473 af 12. juni 1996 om Folketingets Ombudsmand) foretog jeg den 9. oktober 1997 inspektion af Arresthuset i Herning. Jeg henviser herom til min rapport af 24. august 1998 og opfølgningen herpå i rapport af 12. oktober 1999. I brev af 8. februar 2002 til Direktoratet for Kriminalforsorgen og Arresthuset i Herning meddelte jeg at jeg betragtede sagen om inspektionen af Arresthuset i Herning som afsluttet.

Den 25. januar 2006 foretog jeg og tre af embedets øvrige medarbejdere endnu en inspektion af Arresthuset i Herning. Denne inspektion adskiller sig fra en almindelig inspektion i flere henseender. De forhold som inspektionen først og fremmest vedrører, er udvalgt på forhånd, og inspektionen bliver endvidere forberedt ved en forudgående brevveksling med arresthuset hvorved arresthuset besvarer en række spørgsmål, jf. nedenfor under pkt. 3. Under inspektionen spurgte jeg på grundlag af en tjekliste til flere forhold end de forhold som var udvalgt på forhånd, men disse forhold er kun omtalt i det omfang svarene har givet anledning hertil, jf. nedenfor under pkt. 4.

Inspektionen den 25. januar 2006 omfattede først og fremmest de indsattes muligheder for fællesskab, herunder arbejds- og fritidsfællesskab, samt indretning af cellerne og besøgsrummet. Jeg bad i forbindelse med varslingen af inspektionen arresthuset om at oplyse om eventuelle ændringer vedrørende disse (særligt udvalgte) forhold siden inspektionen i 1997 og/eller eventuelle projekter eller planer herom. Hvis der var sket (væsentlige) ændringer vedrørende andre forhold, bad jeg tillige arresthuset om at oplyse herom. Jeg bad endvidere arresthuset om at oplyse hvorvidt arresthusets vedligeholdelsesstand, herunder

inventaret, var bedre eller dårligere end sidst. Jeg bad i forbindelse hermed arresthuset om at sende mig kopi af eventuelle vedligeholdelsesplaner. Endelig bad jeg om oplysning om nogle nærmere angivne forhold. I brev af 17. januar 2006 med bilag besvarede arresthuset min anmodning.

Arresthusets indsatte var forud for inspektionen blevet gjort bekendt med inspektionen og med muligheden for i den forbindelse at få en samtale med mig om generelle forhold vedrørende institutionen eller den enkelte indsatte egne forhold.

Inspektionen blev indledt med en samtale med ledelsen. I forbindelse med samtalen afleverede jeg en skriftlig anmodning om udlevering af 10 disciplinærsager for en nærmere angivet periode. Efter en rundgang i arresthuset havde jeg bl.a. en samtale med en indsat om de generelle forhold i arresthuset. Den pågældende var ikke valgt til talsmand for de indsatte efter reglerne herom, men havde forud for samtalen med mig haft lejlighed til at tale med de fleste indsatte. Den indsatte har fået særskilt brev om de forhold som blev drøftet under samtalen, herunder meddelelse om at enkelte forhold ville blive behandlet nærmere i denne rapport. Jeg havde en samtale med en indsat om hans egne forhold. Den indsatte har fået særskilt svar.

Ved inspektionens afslutning havde jeg et afsluttende møde arrestforvareren og arrestinspektøren bl.a. om de generelle forhold som var blevet bragt frem under mine samtaler med de indsatte.

Den 10. februar 2006 modtog jeg 11 disciplinærsager for den nærmere angivne periode i overensstemmelse med min anmodning. Sagerne gennemgås nedenfor under pkt. 5.

Denne rapport har i en foreløbig udgave været sendt til Arresthuset i Herning, Politimesteren i Herning og Direktoratet for Kriminalforsorgen med henblik på myndighedernes eventuelle bemærkninger til de faktiske forhold som beskrevet i

rapporten. Arrestforvareren har ved brev af 5. april 2006 fremsendt arresthusets bemærkninger der er indarbejdet i denne rapport. Jeg har ikke modtaget bemærkninger fra direktoratet.

2. De på forhånd udvalgte emner for inspektionen

2.1. Fællesskab i fritiden

I brevet af 17. januar 2006 har arresthuset oplyst at de indsatte har mulighed for cellefællesskab to og to på arbejdsdage i tidsrummet fra kl. 17.30 til kl. 21.00 og på arbejdsfri dage fra kl. 13.00 til kl. 21.00. Endvidere er der mulighed for udvidet fællesskab i fællesskabsrummet – som i arbejdstiden også benyttes som værksted – fra kl. 19.00 til kl. 21.00 på hverdage samt lørdage, søndage og helligdage fra kl. 14.00 til kl. 17.00.

Det tillades højst at der er fire indsatte ad gangen i fællesskabslokalet. Det er personalet der afgør hvem der kan benytte fællesskabslokalet, og på hvilket tidspunkt. Baggrunden for dette er dels sikkerhedsmæssige hensyn, dels hensynet til at sikre at alle indsatte har mulighed for at benytte fællesskabslokalet, således at svage indsatte ikke udelukkes af stærke indsatte.

Arresthuset oplyste under inspektionen at arresthuset er meget opmærksom på den sidstnævnte problemstilling, og at arresthuset for tiden ikke fandt at der var problemer af denne karakter. Det blev således oplyst at der for tiden kun var to af de indsatte som af forskellige grunde ikke ønskede at benytte muligheden for udvidet fællesskab i fritidslokalet.

Endvidere oplyste arresthuset at de to daglige gårdture af ½ times varighed ofte bliver forlænget, således at der er mulighed for udvidet fællesskab under gårdtur i mere end 1 time dagligt. Ved varmt vejr om sommeren tilbydes de indsatte endvidere af og til en "ekstra" gårdtur om aftenen, hvor der således også er mulighed for udvidet fællesskab.

Jeg har noteret mig det oplyste om i hvilket omfang der praktiseres fællesskab i fritiden.

2.2. Fællesskab ved manglende arbejde

I brevet af 17. januar 2006 oplyste arresthuset at der på det tidspunkt ikke var mulighed for fællesskab ved manglende mulighed for tilbud om beskæftigelse. Arresthuset var indstillet på at give adgang til cellefællesskab to og to på hverdage fra kl. 14.00 til kl. 17.00 til de indsatte der ikke kan tilbydes beskæftigelse.

På min forespørgsel oplyste arresthuset under inspektionen at der ikke havde været mulighed for cellefællesskab i arbejdstiden for indsatte, som ikke kunne tilbydes beskæftigelse, i perioden fra inspektionen i 1997 og til nu.

I min opfølgingsrapport af 12. oktober 1999 vedrørende inspektionen af arresthuset i 1997 anførte jeg bl.a. følgende vedrørende dette spørgsmål:

”Arresthuset var indforstået med at overveje muligheden for forsøgsvis at gennemføre fællesskab i ”arbejdstiden” i tilfælde af at det ikke var muligt at tilbyde de indsatte arbejde i det omfang sikkerheds- og ordensmæssige hensyn ikke taler imod. Jeg bad arresthuset om at oplyse mig om resultatet af disse overvejelser og, såfremt det har været forsøgt, hvilke erfaringer arresthuset har haft hermed.

Arresthuset har oplyst at i de perioder hvor der ikke kan tilbydes arbejde vil der i et vist omfang efter en konkret vurdering være mulighed for cellefællesskab i arbejdstiden.

Direktoratet har henholdt sig til arresthusets svar.

Jeg går ud fra at det oplyste skal forstås således at udgangspunktet er at der er mulighed for cellefællesskab i arbejdstiden og at den nævnte vurdering sigter til tilfælde hvor udgangspunktet af ordens- og sikkerhedsmæssige grunde ikke lader sig fastholde. Med denne bemærkning tager jeg det oplyste til efterretning og foretager ikke mere vedrørende spørgsmålet.”

Arresthuset i Herning har ikke meddelt mig at min opfattelse vedrørende dette spørgsmål ikke var korrekt.

Når Folketingets Ombudsmand i forbindelse med behandlingen af en konkret sag eller i forbindelse med en inspektion meddeler en myndighed at en bestemt opfattelse lægges til grund, og at der med henvisning hertil ikke foretages videre, er det naturligvis forventningen at det forholder sig som antaget. Hvis opfattelsen ikke er dækkende, må myndighederne reagere over for Folketingets Ombudsmand.

Jeg må finde det meget beklageligt at der ikke efter inspektionen i 1997 af arresthuset blev etableret cellefællesskab som forudsat. Jeg henviser også til at arresthuset formentlig på baggrund af den bebudede inspektion i 2006 nu er indstillet på at give cellefællesskab to og to på hverdage mellem kl. 14.00 og kl. 17.00 for de indsatte der ikke kan tilbydes beskæftigelse.

2.3. Fritid

I fritiden er der mulighed for at fire indsatte ad gangen kan benytte fritidsrummet, der som nævnt ovenfor i arbejdstiden benyttes som værksted.

Fællesrummet til henholdsvis arbejde og fritidsaktiviteter er møbleret med (arbejds-)borde langs væggene, et bordtennisbord, en ribbe og en kondicykel. Derudover er der mulighed for at slå et pokerbord op. Der er endvidere en lav stålvaske og en kaffemaskine. Arresthuset oplyste i brevet af 17. januar 2006 at lokalet er malet i 2005.

Under mine samtaler med de to indsatte blev det oplyst at mange af de indsatte efterlyser mulighed for at benytte egentlig vægttræningsudstyr i fritidslokalet, fx en multitræningsmaskine.

Jeg forelagde dette ønske under min afsluttende samtale med ledelsen. Arresthusets ledelse oplyste at manglende plads gør det vanskeligt at have egentligt vægttræningsudstyr stående i lokalet. Lokalets anvendelse som værksted i arbejdstiden kræver tilstrækkelig arbejdsplads til fire personer, ligesom man af og til må opbevare paller med arbejdsmaterialer eller færdiggjorte arbejdsopgaver i lokalet på grund af arresthusets begrænsede lagerfaciliteter. Endvidere henviste ledelsen til at arresthuset ikke har mulighed for at tilbyde den personlige instruktion til maskinerne som efter arresthusets mening er nødvendig såfremt de indsatte skal benytte egentligt styrketræningsudstyr.

Også dette spørgsmål blev behandlet i forbindelse med inspektionen af arresthuset i 1997.

Jeg anførte bl.a. følgende i opfølgingsrapporten af 12. oktober 1999:

”Arresthuset oplyste at lægen havde frarådet at der blev installeret vægttræningsudstyr, da det for at undgå skader ville være nødvendigt med en instruktion af de indsatte. Arresthuset mente ikke at det havde mulighed for at give den fornødne instruktion.

Jeg bad arresthuset om - eventuelt i samarbejde med direktoratet - at undersøge om en skriftlig instruktion som udleveres til de indsatte og/eller sættes op på væggen i kondirummet er tilstrækkelig. Jeg bad om underretning om resultatet af disse overvejelser.

Arresthuset har henvist til en udtalelse af 5. november 1998 fra arresthusets læge som ud fra sundhedsmæssige hensyn udtaler sig imod vægttræningsudstyr som har til formål at få musklerne til at svulme op hvorimod han udtaler at det er sundt at holde kroppen i gang ved konditionstræning, let styrketræning og udstrækningsøvelser.

Arresthuset har anført at de indsatte ikke vil kunne opnå en rutine i at anvende vægttræningsudstyret, da de som regel afsoner i arresthuset i forholdsvis kort tid. Risikoen for skader vil derfor være stor. Efter arresthusets opfattelse forekommer en vejledning fra tegninger ikke at være tilstrækkelig såfremt de indsatte ikke har erfaringer med udstyret i forvejen. Arresthuset anser indkøb af vægttræningsmaskiner som det ikke kan lade sig gøre at anvende forkert som den eneste optimale løsning. Arresthusets økonomi forhindrer imidlertid sådanne indkøb.

Direktoratet har oplyst at lokalets primære formål er at fungere som værksted, og det er direktoratets opfattelse at en kombination af værksted og vægt-træningslokale med løse vægte er en dårlig løsning. Direktoratet finder det beklageligt at de fysiske rammer i arresthuset ikke tillader at der indrettes et egentligt kondilokale. Direktoratet er i øvrigt enig i at konditionstræning og styrketræning kan opnås ved brug af kondicykel og ribbe (som forefindes i arresthuset).

Direktoratet har desuden oplyst at direktoratet i marts 1999 nedsatte en arbejdsgruppe der skal overveje fælles retningslinier for indretning og brug af kondilokaler i kriminalforsorgen samt spørgsmålet om reaktion på doping-misbrug.

Direktoratet henholder sig derudover til arresthusets svar og bemærker at det er direktoratets opfattelse at der er et tilstrækkeligt og varieret udbud af fritids-aktiviteter i arresthuset.

Jeg foretager på det foreliggende grundlag ikke videre vedrørende spørgsmålet om anvendelse af vægttræningsudstyr i Arresthuset i Herning. Jeg beder direktoratet om at underrette mig når resultatet af den omtalte arbejdsgruppes arbejde foreligger.”

I marts 2001 afgav en af Direktoratet for Kriminalforsorgen nedsat arbejdsgruppe en indstilling om fælles retningslinjer for indretning og brug af kondilokaler mv.

For så vidt angår spørgsmålet om tilstedeværelse af instruktør i kondilokalet under træning er i indstillingen under pkt. 2.7.2. anført følgende:

”Arbejdsgruppen har drøftet, hvorvidt – og i givet fald i hvilket omfang – der skal være instruktører/personale til stede i kondilokalet.

Arbejdsgruppen finder, at såfremt man vil dopingmisbrug til livs, skal der være instruktører/personale til stede i kondilokalet.

...

Arbejdsgruppen er imidlertid klar over, at dette af ressourcemæssige årsager kan være vanskeligt for arresthusene og pensionerne. Arbejdsgruppen indstiller derfor, at de indsatte i arresthuse eller pensioner – i de tilfælde, hvor der ikke er personale i kondilokalet

mandag-fredag – vejledes i brug af maskiner, doping m.v. inden kondilokalet benyttes første gang.”

Hovedproblemet i Arresthuset i Herning er de bygningsmæssige rammer der kun i begrænset omfang tillader fx fritids- og arbejdsfællesskab. I det omfang det er muligt må der inden for de eksisterende bygningsmæssige rammer kompenseres herfor.

At det samme lokale skal anvendes til fritid og arbejde og (nogle gange) som lagerrum er naturligvis meget problematisk specielt i et sådant arresthus.

Efter min opfattelse er det uholdbart at et blot tilnærmet fritidstilbud i fælleslokaler under sådanne bygningsmæssige rammer – efter det oplyste – også hindres af at lokalet anvendes som lagerlokale.

Jeg henstiller til arresthuset at lagerproblemet søges løst på en måde der tilgodeser muligheden for en bedre benyttelse af lokalet for de indsatte til fritidsaktiviteter. Og jeg henstiller at der – eventuelt efter drøftelse med de indsatte – anskaffes udstyr til opstilling i lokalet der kan give de indsatte nogle forbedrede muligheder for udfoldelse i fritiden – eventuelt en multitræningsmaskine. Med hensyn til vejledning i brugen af en sådan maskine henviser jeg til det der er anført ovenfor.

Jeg udbeder mig underretning om hvad der sker i anledning af mine henstillinger.

2.4. Cellerne

Ved inspektionen af arresthuset i 1997 var cellerne fordelt på to tremandsceller på ca. 18 m² og 11 enkeltmandsceller. Jeg gjorde dengang bemærkninger om både cellernes og inventarets utilfredsstillende vedligeholdelsesstand.

Cellerne er nu fordelt på 13 enkeltmandsceller på ca. 8 m² og 3 celler på ca. 8,5 m² hvoraf den ene er tomandscellen.

Arresthuset oplyste under inspektionen at arresthuset i forbindelse med nedlæggelsen af tremandscellerne havde ytret ønske om at der i fremtiden kun skulle være enkeltmandsceller i arresthuset. Direktoratet for Kriminalforsorgen havde imidlertid modsat sig dette med henvisning til at det i så fald ikke ville være muligt at opretholde arresthusets 17 pladser.

Arresthuset oplyste under inspektionen at det ind i mellem er problematisk med tomandscellen. Det kan være vanskeligt at overtale de indsatte til at acceptere bofællesskabet på cellen på grund af pladsforholdene, og det er af og til nødvendigt efterfølgende at skille indsatte ad hvis ikke det er muligt for dem at fungere sammen i dagligdagen. Endvidere gør pladsforholdene i tomandscellen det vanskeligt at finde egnet celledarbejde til de indsatte i cellen såfremt de ikke arbejder på værkstedet.

Arresthuset oplyste i brevet af 17. januar 2006 at alle cellerne var blevet renoveret i 2005 med maling af vægge, lofter, døre og vinduer, samt udskiftning af alt celleinventar til ”model Ennermark”. Endvidere er gulvbelægningen udskiftet i fem af cellerne.

Cellerne er møbleret med briks, bord, stol, to skabe, reol og opslagstavle, samt køleskab. Tomandscellen er møbleret med en køjeseng, to borde, to stole, to reolhylder, to høje skabe, to lave skabe, opslagstavler og et køleskab som deles af de to indsatte på cellen. Skabene på tomandscellen kan ikke låses, men arresthuset oplyste under inspektionen at dette hidtil ikke har givet anledning til problemer.

Under min besigtigelse af tomandscellen bemærkede jeg at håndvaskens overløbshul var tapet til. Arresthuset oplyste at nogle af de indsatte dækkede over-

løbshullerne i cellernes håndvaske, formentlig for at undgå dårlig lugt fra kloakken.

Jeg henstiller til arresthuset at der foretages en egentlig undersøgelse af, om der er lugtgener i (nogle af) cellerne som stammer fra arresthusets kloak. Jeg beder arresthuset om at orientere mig om resultatet af undersøgelsen. Jeg har ikke i øvrigt bemærkninger til cellernes eller inventarets vedligeholdelsestilstand.

Ved nedlæggelsen af tremandscellerne skete der for så vidt en forringelse af pladsforholdene for indsatte som ikke er på enkeltcelle, idet to indsatte nu deler en celle på 9 m² - svarende til enkeltmandscellernes areal - hvor tre indsatte tidligere delte 18 m². Efter min opfattelse er pladsforholdene i tomandscellen ikke acceptable. Jeg henviser også til det der er anført ovenfor om (dobbel)t møbleringen af cellen, og om de begrænsede muligheder for at udføre cellearbejde. Jeg henviser derudover til det som jeg i øvrigt har anført om arresthusets bygningsmæssige rammer i almindelighed. Disse forhold betyder at de indsatte på tomandscellen må opholde sig en meget stor del af tiden låst inde på cellen (hvis den ene eller begge da ikke er blandt de fire der beskæftiges på værkstedet eller har gangmandsfunktioner).

Med henvisning hertil beder jeg Direktoratet for Kriminalforsorgen om at oplyse om direktoratet er indstillet på at nedlægge tomandscellen. Jeg går ud fra at den forbedrede situation med hensyn til belægningen af kriminalforsorgens institutioner også må tillægges betydning i den forbindelse.

2.5. Besøgsrum

Ved inspektionen i 1997 tilkendegav jeg at der burde opsættes en briks i besøgsrummet, at belysning burde udskiftes, og at der burde opsættes gardiner så rummet kunne danne en mere venlig ramme om besøgene.

Der var på det tidspunkt ikke toilet i tilknytning til besøgslokalet, men arresthuset arbejdede med planer om forbedring af toiletforholdene som dog afventede direktoratets godkendelse. Jeg bad i den endelige rapport om nærmere oplysning herom. Ved brev til mig af 31. januar 2001 orienterede Direktoratet for Kriminalforsorgen mig om at der nu var etableret et toilet i tilknytning til besøgsrummet med direkte adgang derfra.

Arresthuset oplyste i brevet af 17. januar 2006 at besøgsrummet var blevet malet i 2004.

Besøgsrummet er møbleret med briks, bord med fire stole samt to stålskabe. Der er legetøj til eventuelle besøgende børn samt en kaffemaskine. Lagner og kondomer lå på inspektionstidspunktet i rummets vindueskarm. Arresthuset oplyste på min forespørgsel at der ville blive opsat et lille skab på toilettet til dette. Der er billeder på væggene og gardiner.

Besøgsrummet var rent og pænt med en indretning og møblering der – under de givne pladsforhold – skaber acceptable rammer for besøgene.

Jeg lægger til grund at et lille skab nu er opsat i besøgsrummets toilet, men beder for en ordens skyld arresthuset om at bekræfte dette.

Der er direkte adgang fra besøgsrummet til et toilet med håndvask. På toilettet var der almindelig håndsæbe og et almindeligt stofhåndklæde.

Jeg er bekendt med at Direktoratet for Kriminalforsorgen den 26. marts 2003 har udsendt en generel henstilling til samtlige kriminalforsorgens institutioner om at udskifte håndsæbe og håndklæder med henholdsvis flydende håndsæbe og engangshåndklæder eller håndklæderuller. Jeg er endvidere bekendt med at direktoratet som en opfølgning herpå har sendt en skrivelse af 3. juli 2003 hvori direktoratet efter omstændighederne har taget til efterretning at enkelte

institutioner på grund af de udmeldte rådighedsbeløb havde vanskeligt ved at efterkomme henstillingen. I en udtalelse af 28. januar 2005 i sagen vedrørende inspektionen af Arrestafdelingen i Horsens har direktoratet oplyst at skrivelsen af 3. juli 2003 primært omfattede daværende finansår (dvs. 2003).

Jeg går på denne baggrund ud fra at arresthuset nu opsætter flydende sæbe og engangshåndklæder på toilettet ved besøgsrummet og ligeledes på arresthusets øvrige toiletter. Jeg beder dog for en ordens skyld arresthuset om at bekræfte dette.

Der var ingen renevæske eller vejledning i brugen heraf på toiletterne som jeg besigtigede under rundgangen (toilettet på gangen på stueetagen samt toilettet ved arbejds- og fællesrummet). Arresthuset oplyste under inspektionen at renevæske og opslag med vejledning i brugen heraf var taget ned på toiletterne i forbindelse med renovering i efteråret 2005, men ville blive sat op igen snarest.

Det er beklageligt at der i en periode ikke som foreskrevet har været renevæske og vejledning på toiletterne. Jeg går ud fra at renevæske nu er tilgængeligt for de indsatte på toiletterne igen. Jeg går ligeledes ud fra at vejledning i brugen af renevæsken tillige er sat op ved renevæsken. For en ordens skyld beder jeg arresthuset om at bekræfte at det er tilfældet.

2.6. Mad udefra mv.

Ved inspektionen i 1997 var det ikke muligt for de indsatte at bestille mad udefra. De indsatte havde endvidere ikke adgang til køkkenfaciliteter eller køleskab. I den endelige rapport af 24. august 1998 bad jeg arresthuset om nærmere at redegøre for hvilke ordens- og sikkerhedshensyn der gjorde at arresthuset ikke kunne etablere en ordning med levering af mad udefra. Endvidere bad jeg arresthuset om at overveje muligheden for at etablere køkkenfaciliteter for de indsatte. Arresthuset oplyste herefter at der var etableret en ordning således at

de indsatte hver lørdag kunne bestille mad fra et pizzeria. Arresthuset tilføjede at det på grund af de bygningsmæssige forhold ikke var muligt at etablere køkkenfaciliteter uden en gennemgribende ombygning. Jeg meddelte herefter i opfølgingsrapporten af 12. oktober 1999 at jeg ikke foretog mig videre vedrørende disse spørgsmål.

Det fremgår af arresthusets husorden, som var vedlagt som bilag til arresthusets brev til mig af 17. januar 2006, at der fortsat er mulighed for at bestille pizza hver lørdag. Arresthuset oplyste under inspektionen at det også er muligt at bestille andre retter end pizza det pågældende sted, f.eks. forskellige pastaretter og kødspecialiteter med kartofler og grøntsager.

Der er fortsat ikke adgang til køkkenfaciliteter for de indsatte, men som anført ovenfor under pkt. 2.4., er der nu køleskab på alle celler, således at de indsatte har mulighed for at opbevare egne madvarer under tilfredsstillende hygiejniske forhold.

2.7 Talsmandsordning

Efter straffuldbyrdeslovens § 34, stk. 1, der også gælder for varetægtsarrestanter der ikke er isolerede efter rettens bestemmelse, jf. § 9 i talsmandsbekendtgørelsen (bekendtgørelse nr. 369 af 17. maj 2001 om gennemførelse af medindflydelse for indsatte i kriminalforsorgens institutioner), skal de indsatte have mulighed for at øve indflydelse på deres tilværelse i institutionen gennem valgte talsmænd. På tidspunktet for inspektionen i 1997 var der ikke etableret en talsmandsordning i arresthuset. Jeg meddelte i den anledning ledelsen under inspektionen at ledelsen burde være de indsatte behjælpelig med etableringen af en sådan ordning, hvis der blandt de indsatte blev fremsat ønsker i den retning.

Arresthuset oplyste i brevet af 17. januar 2006 at der ikke på det tidspunkt var valgt nogen talsmand i arresthuset. Arresthuset tilføjede at det er svært at få en

egentlig talsmandsordning til at fungere i arresthusene på grund af stor udskiftning af indsatte samt blandet belæg af varetægtsarrestanter og afsonere. Arresthuset understregede at en eller flere indsatte altid kan komme til at tale med arresthusets ledelse.

I henhold til § 8, stk. 1, i talsmandsbekendtgørelsen skal institutionerne (uanset om der er en talsmandsordning eller ej) fastsætte regler om talsmandsvirksomheden, herunder seks nærmere angivne forhold. Det fremgår af arresthusets husorden – som var medsendt som bilag til arresthusets brev af 17. januar 2006 – at arresthuset har fastsat regler for disse forhold.

Jeg går ud fra at arresthuset drager omsorg for at gennemføre valg af talsmand og møder med talsmand i overensstemmelse med de fastsatte regler, såfremt der er indsatte som giver udtryk for at ville påtage sig opgaven som talsmand. Efter min opfattelse er det i fælles interesse for arresthuset og de indsatte at en talsmandsordning etableres. Jeg anbefaler derfor ledelsen at være aktiv med hensyn til at opfordre til valg af talsmand, og at ledelsen ved en eventuel etablering af en talsmandsordning aktivt søger at støtte ordningen også under hensyn til de vanskeligheder der er med at etablere en velfungerende talsmandsordning i et arresthus.

Der er ikke noget til hinder for at der – selv om der er valgt en talsmand – afholdes fællesmøder med alle de indsatte eller grupper af indsatte, jf. talsmandsbekendtgørelsens § 2, stk. 1. Sådanne møder kan dog, som også nævnt, ikke træde i stedet for møder med talsmænd, medmindre der ikke er valgt talsmænd. Hvis de indsatte ikke har valgt talsmand, skal institutionen tage initiativ til drøftelser med alle indsatte eller grupper af indsatte når særlige omstændigheder taler for det, jf. talsmandsbekendtgørelsens § 2, stk. 2, men sådanne drøftelser skal også kunne komme i stand på de indsattes initiativ, jf. talsmandsbekendtgørelsens § 3.

Jeg går ud fra at arresthuset er opmærksomt herpå, jf. også arresthusets ovenfor gengivne bemærkning herom i brevet af 17. januar 2006.

3. Arresthusets besvarelse af spørgsmål i øvrigt

I brevet af 17. januar 2006 med bilag besvarede arresthuset, som nævnt i pkt. 1, nogle nærmere angivne spørgsmål.

Om de bygningsmæssige forhold har arresthuset – foruden oplysningerne om reovering af cellerne, fritidslokalet og besøgslokalet og etablering af nyt toilet i forbindelse med besøgslokalet – oplyst at arresthusets gangarealer i stueplan og på 1. sal er reoveret i 2004 med maling af vægge og lofter. Endvidere er arresthusets kontorlokaler malet i 2004. Der er ikke i øvrigt sket væsentlige ændringer siden inspektionen i 1997.

Om vedligeholdelsesstandarder har arresthuset i øvrigt oplyst at den løbende vedligeholdelse i vidt omfang foretages af de indsatte som en del af den beskæftigelse der kan tilbydes.

Ved rundgangen i arresthuset fremtrådte dette generelt rimelig velholdt.

Om telefonering har arresthuset i brevet af 17. januar 2006 oplyst at afsonere har adgang til at telefonere via telefon i arresthusgangen. Der kan ringes efter behov efter personalets anvisninger, og der benyttes telekort med en værdi på 100,00 kr. som købes via arresthuset. Dette fremgår også af arresthusets husorden hvor det også anføres at personalet har ret til at overhøre/aflytte telefonsamtalerne. Det er i husordenen anført at der for varetægtsfængslede gælder særlige regler, og at oplysning om disse regler kan fås ved henvendelse til personalet.

Under min samtale med en af de indsatte kritiserede han den mulighed der var for at telefonere, idet telefonen lå på gulvet nedenfor gangen mellem arresthu-

sets stueetage og 1. sal uden nogen form for afskærmning, således at private samtaler ikke kunne foregå diskret. Ledelsen oplyste hertil at der var forståelse for problemet, og at der nu ville blive etableret mulighed for at telefonsamtaler i fremtiden kunne foregå mere afskærmet i forhold til de øvrige afsonere, f.eks. under trappen med delvis afskærmning.

Jeg går ud fra at personalet i overensstemmelse med straffuldbyrdelseslovens § 57, stk. 3, undlader at overhøre telefonsamtalerne såfremt dette ikke findes nødvendigt af hensyn til ordensmæssige ellers sikkerhedsmæssige hensyn eller af hensyn til beskyttelse af den forurettede ved lovovertrædelsen. Jeg har herudover ingen bemærkninger til de regler som arresthuset har fastsat om indsat-tes adgang til at telefonere.

Jeg går ud fra at den beskrevne nye ordning med afvikling af telefonsamtaler nu er etableret, men for en ordens skyld beder jeg arresthuset om at bekræfte det.

Efter § 75 i varetægtsbekendtgørelsen kan varetægtsarrestanter få tilladelse til at telefonere hvis forbindelsen gennem brevveksling ikke uden væsentlig ulempe kan afventes, i det omfang det er praktisk muligt, og under forudsætning af at politiet ikke af hensyn til efterforskningen modsætter sig det.

Det vil efter min opfattelse være hensigtsmæssigt hvis husordnen under afsnittet om telefonering for så vidt angår varetægtsarrestanter ikke kun henviser til at de gældende regler kan oplyses ved henvendelse til personalet, men tillige præciserer nærmere hvad der gælder for varetægtsarrestanter, f.eks. ved at henvise til bekendtgørelsens § 75. Jeg henstiller at der indføres et afsnit herom i husordenen. Jeg beder om underretning når det er sket.

Om aviser har arresthuset oplyst at arresthuset abonnerer på Jyllands Posten og Herning Folkeblad som udlånes til de indsatte.

Arresthuset oplyste at udenlandske indsatte i arresthuset typisk kan læse dansk.

Jeg beder arresthuset om at oplyse om udenlandske indsattes adgang til aviser og bøger mv. på deres eget sprog. Jeg kan i den forbindelse til orientering oplyse at direktoratet tidligere i forbindelse med mine inspektioner har udtalt sig om den måde hvorpå de pågældende institutioner har forholdt sig til bestemmelsen i straffuldbyrdelseslovens § 58, stk. 3, og for så vidt angår adgangen til udenlandske aviser er det indgået i bedømmelsen heraf hvor stort et antal udlændinge de pågældende institutioner har. For institutioner hvor andelen af udlændinge til stadighed er stor, har direktoratet fundet at institutionen har pligt til abonnere på aviser på hovedsprogene. Jeg beder arresthuset om at oplyse andelen af udlændinge i Arresthuset i Herning.

Med hensyn til bøger mv. på fremmedsprog går jeg ud fra at personalet via biblioteket hurtigt kan skaffe bøger på fremmedsprog til de indsatte.

Om radio/cd har arresthuset oplyst at alle cellerne er udstyret med radio. Arresthuset har endvidere oplyst at der i forbindelse med nyindkøb af radioer inden for den nærmeste tid vil blive anskaffet radioer med cd-afspillere. Arresthuset vil i den forbindelse fastsætte interne regler om at hver enkelt indsat må være i besiddelse af op til 10 cd'ere på cellen og dertil et ubegrænset antal cd'ere som opbevares af personalet i depot til ombytning.

Med hensyn til nyt informationsmateriale modtog jeg som ovenfor nævnt kopi af arresthusets (udaterede) husorden. Jeg tilkendegav under inspektionen at husordenen bør være dateret, så de indsatte havde mulighed for at sikre sig at de var i besiddelse af den nyeste version. Arresthuset var indstillet på i fremtiden at datere husordenen. Derudover modtog jeg kopi af det øvrige informati-

onsmateriale som findes i en mappe på hver celle: ”meddelelse om stikprøvevis urinprøvekontrol”, ”regler for telefonering”, menukort til brug for bestilling af mad udefra samt informationsmateriale vedr. Hepatitis C og HIV-virus.

4. Andre forhold

4.1. Bibliotek

Det fremgår af husordenen at der kan lånes bøger fra arresthusets bogsamling eller Herning bibliotek ved henvendelse til personalet.

Arresthuset oplyste at arresthuset har en bogsamling på ca. 100 bøger som står i skabe på gangen i stueetagen. Arresthuset har dog netop indgået en ny aftale med Herning bibliotek således at arresthuset i fremtiden vil have 300 titler i udlån fra biblioteket. Disse titler vil blive udskiftet hver 6. uge. Arresthusets bibliotekarbetjening vil blive forøget. De indsatte kan stadig låne bøger direkte fra biblioteket.

Jeg kan oplyse at direktoratet i sagen vedrørende inspektionen af Statsfængslet ved Nr. Snede har udtalt at bogkataloger ”bør forefindes på alle biblioteker, således at også indsatte som ikke ved hvad de kunne tænke sig at læse, kan blive inspireret af bogkataloget og dermed gøre øget brug af biblioteket”. Direktoratet har samtidig oplyst at det i tilfælde hvor bogkataloger eller lignende (alene) findes på bibliotekets hjemmeside, vil være tilstrækkeligt at der med jævne mellemrum udskrives et bogkatalog til brug på institutionens bibliotek.

Jeg beder arresthuset om at oplyse nærmere om hvornår aftalen med Herning bibliotek træder i kraft, samt om arresthusets praksis vedrørende bogkataloger.

4.2. Arbejdsfællesskab

Under min samtale med den indsatte som forudgående havde haft samtaler med de fleste øvrige indsatte, nævnte han at det var et meget stort ønske fra de ind-

sattes side at kunne have arbejdsfællesskab på cellerne. Han henviste til at der kun var tre indsatte, som havde arbejdsfællesskab i værkstedslokalet, mens de øvrige beskæftigede indsatte udførte deres arbejde på hver sin celle (bortset fra de indsatte i tomandscellen som udfører arbejde i cellen sammen). Da de indsatte også indtager morgenmad og frokost i hver sin celle, betyder dette at en stor del af arresthusets indsatte reelt befinder sig låst inde alene i cellen indtil fritidsfællesskabet begynder kl. 17.30. Han tilføjede at der efter de indsattes opfattelse er tilstrækkelig plads til to indsatte og de nødvendige arbejdsmaterialer- og redskaber i én celle. Han henviste til at celledarbejdet for det meste består af simpelt monteringsarbejde, som ikke kræver meget plads. Han henviste også til at de indsatte i tomandscellen udfører samme type celledarbejde som de øvrige indsatte, uanset at cellen ikke er større end enkeltmandscellerne, men rummer køjeseng samt det dobbelte antal skabe mv. Endvidere henviste han til at der er mulighed for at spise aftensmad sammen to og to på cellerne, hvilket ofte kræver den samme plads som arbejdsmaterialer- og redskaber.

Jeg viderebragte de indsattes ønske til arresthusets ledelse under den afsluttede samtale. Jeg tilføjede at mulighed for arbejdsfællesskab på cellerne også ville sikre at indsatte i beskæftigelse ikke bliver stillet ringere vedrørende fællesskabsmuligheder end indsatte som ikke kan tilbydes beskæftigelse, jf. at ledelsen i det materiale som var sendt til mig forud for inspektionen, havde meddelt at ledelsen (nu) var indforstået med i fremtiden at tilbyde mulighed for cellefællesskab for indsatte som ikke kan tilbydes beskæftigelse i hverdagene mellem kl. 14.00 og kl. 17.00.

Ledelsen anførte at det for en del af arbejdets vedkommende ikke vil være praktisk muligt at gennemføre arbejdsfællesskab med flere indsatte i en enkelt celle på grund af pladsproblemer. Ledelsen var dog indforstået med at overveje mulighederne for i fremtiden at tilbyde cellefællesskab ved egnede typer af monteringsarbejde.

Som tidligere anført er Arresthuset i Herning problematisk på grund af de bygningsmæssige forhold med hensyn til at gøre det muligt for de indsatte at have det fornødne arbejds- og fritidsfællesskab. I det omfang det er muligt at kompensere herfor, bør det som udgangspunkt ske medmindre ordens- og sikkerhedsmæssige forhold med vægt taler imod.

Jeg henstiller med henvisning hertil og til det som den indsatte anførte til arresthuset at indføre celloarbejde to og to. Arbejdsopgaverne bør efter min opfattelse så vidt muligt udvælges således at disse ikke i sig selv er en hindring for gennemførelse af arbejdsfællesskab to og to. Jeg beder oplyst hvad der sker i anledning af min henstilling.

4.3. Spillekonsoller til udlejning

Den indsatte nævnte under samtalen at mange indsatte gerne vil leje spillekonsoller, således at det bliver muligt at spille computerspil på cellerne.

Arresthuset oplyste at man ikke er indstillet på at indkøbe spillekonsoller til udlejning, idet man ikke ønsker at de indsatte afstår fra cellefællesskab eller udvidet fællesskab på grund af muligheden for at spille computerspil på egen celle.

Efter skrivelse fra Direktoratet for Kriminalforsorgen af 4. oktober 2004 – og vejledning nr. 22 af 17. marts 2005 pkt. 35 – er det op til arresthusets ledelse at vurdere om det konkret er foreneligt med ordens- og sikkerhedshensyn i arresthuset at udlåne/udleje plomberede PlayStation 2 konsoller til de indsatte.

På baggrund af min iagttagelse under inspektionen med hensyn til det fællesskab der er mellem de indsatte, og de ønsker der blev fremsat af de indsatte, har jeg kun ringe forståelse for det synspunkt som arresthuset har givet udtryk for om at fællesskab vil blive begrænset ved indkøb af konsoller til de indsatte. Jeg henstiller til arresthuset at overveje om det er foreneligt med ordens- og

sikkerhedshensyn i arresthuset at indkøbe et antal spillekonsoller til ud-lån/udleje til de indsatte. Jeg henviser i øvrigt til at mange computerspil giver mulighed for at flere kan spille samtidig for at øge spillets underholdningsværdi. Jeg beder arresthuset om at underrette mig om resultatet af arresthusets overvejelser.

4.4. Lægebetjening mv.

En praktiserende læge har fast konsultationstid hver onsdag i et konsultations-lokale i arresthuset. Den pågældende læge skriver medicin ud til de indsatte. Medicinen opbevares i et aflåst medicinskab som alle ansatte har adgang til, og udleveres til de indsatte på cellerne af det vagthavende personale. Lægen har ansvaret for medicinbeholdningen og sørger for løbende at sortere den medicin fra som skal kasseres. Restmedicinen afleveres af personale fra arresthuset på apoteket eller afhentes af apoteket i arresthuset. Arresthuset oplyste at man ikke modtager kvittering fra apoteket for den afleverede medicin. Der er ikke yderligere kontrol med arresthusets medicinbeholdning.

Som jeg tilkendegav under inspektionen bør arresthusets personale ved aflevering af medicin modtage en kvittering fra apoteket eventuelt således at apoteket kvitterer for modtagelsen på en af arresthuset udfærdiget liste over det afleverede medicin.

I sagen om inspektionen af arresthuset i Sønderborg har jeg noteret mig oplysning fra direktoratet om at det ikke kan forlanges af apotekerne at de udsteder kvitteringer når der afleveres restmedicin. Jeg foretager mig ikke videre vedrørende spørgsmålet om udstedelse af sådanne kvitteringer ved arresthusets aflevering af medicin på apoteket, men henviser til mine ovenstående bemærkninger under inspektionen.

4.5. Gårdtursarealer

Gårdtursarealerne består af to arealer på ca. 45 m² hver. Gårdene er trådoverdækkede med grå vægge på alle sider. Der er et mindre halvtag i den ene ende, hvorunder der er placeret bord med bænke. Gårdene er tv-overvågede fra vagtstuen.

På tidspunktet for inspektionen var gårdtursarealerne ikke fejede, der var således bunker af nedfaldne blade og en del cigaretskod på gulvene. Arresthuset oplyste at arresthusets gangmænd også har ansvaret for fejning af gårdene.

Jeg går ud fra at arresthuset i fremtiden vil være mere opmærksomt på at sikre rutiner for fejning af gårdtursarealerne således at disse fremtræder mere indbydende som rammer om de indsattes daglige gårdture.

5. Rapportgennemgang

Som anført ovenfor anmodede jeg skriftligt den 25. januar 2006 om udlån af de seneste 10 disciplinærsager som arresthuset havde behandlet forud for den 23. december 2005 (datoen for varslingen af inspektionen). Min anmodning omfattede både sager der var behandlet efter § 6 og § 7 i disciplinærstrafbekendtgørelsen.

Jeg modtog herefter med brev af 9. februar 2006 11 sager. Den seneste sag var behandlet af arresthuset den 25. december 2005, dvs. efter varslingsdatoen, og jeg har derfor set bort fra denne sag ved min gennemgang af rapporterne. De øvrige 10 sager er fordelt med 7 forhørssager, 2 bødeforlægssager og 1 advarselssag. Sagerne er behandlet i perioden fra den 26. maj 2005 til og med den 21. december 2005. Arresthuset har anvendt Klientsystemet.

Ved min gennemgang af det modtagne materiale har jeg navnlig haft opmærksomheden henledt på hvorvidt proceduren i forhold til de gældende regler er blevet fulgt. Jeg har også været opmærksom på spørgsmålet om overholdelse af

notatpligten. Min undersøgelse har koncentreret sig om hvorvidt der i sagerne er gennemgående fejl. Enkeltstående fejl i sagerne er derfor som udgangspunkt ikke omtalt.

5.1. Retsgrundlag

Reglerne om disciplinærstraf over for afsonere findes i straffuldbyrdelseslovens kapitel 11 (§§ 67ff.). Efter lovens § 70, stk. 3, og § 72 fastsætter justitsministeren nærmere regler om henholdsvis udståelse af strafcelle og behandlingen af disciplinærsager. Sådanne bestemmelser er fastsat i bekendtgørelse nr. 385 af 17. maj 2001 om udståelse af strafcelle, anvendelse af forhørscele og behandlingen af disciplinærsager i fængsler og arresthuse (disciplinærstrafbekendtgørelsen). Direktoratet for Kriminalforsorgen har i tilknytning hertil udstedt en vejledning nr. 70 af 5. juli 2002 om behandling af sager om disciplinærstraf, konfiskation og modregning af erstatningsbeløb (disciplinærvejledningen), der afløste den tidligere vejledning (nr. 91 af 16. maj 2001).

For så vidt angår varetægtsarrestanter findes hjemlen til ikendelse af disciplinærstraf i retsplejelovens § 775, stk. 1, men ellers finder reglerne for afsonere i straffuldbyrdelsesloven og disciplinærstrafbekendtgørelsen tilsvarende anvendelse, dog således at varetægtsarrestanter højst kan ikendes strafcelle i to uger, jf. disciplinærbekendtgørelsens § 1, stk. 2, og § 92 i den nugældende varetægtsbekendtgørelse.

5.2. Lidt om sagerne

Jeg modtog som nævnt 7 forhørssager, 2 bødeforlægssager og 1 advarselssag. Det fremgår ikke af forhørsprotokollerne hvilken status den indsatte har, men af de vedhæftede rapporter fremgår det at 2 af forhørssagerne vedrørte afsonere og 3 vedrørte varetægtsarrestanter. For så vidt angår 2 forhørssager var der ikke vedhæftet yderligere bilag. Den ene af sagerne (allokeringsnummer 0015) vedrører overtrædelse af vilkår for udgang, og jeg har derfor ved min gennem-

gang af sagen lagt til grund at indsatte var afsoner. For så vidt angår den sidste forhørssag (allokeringsnummer 0009) har det ikke været muligt for mig at se om den indsatte var afsoner eller varetægtsarrestant. Begge bødeforlægssagerne vedrørte varetægtsarrestanter. Advarselssagen vedrørte en afsoner.

I sagen vedrørende inspektionen af Arresthuset i Helsingør har Direktoratet for Kriminalforsorgen meddelt dette arresthus at det var beklageligt at det ikke af forhørsprotokoludskriften fremgik hvilken status de pågældende indsatte havde.

Jeg går ud fra at arresthuset i fremtiden er opmærksom på at angive den indsattes status i forhørsnotatet.

I den ene af bødeforlægssagerne (allokeringsnummer 0016) har indsatte ikke ved sin underskrift accepteret afgørelsen. Dette kan enten skyldes en forglemmelse således at bøden rent faktisk er effektueret i overensstemmelse med forlægget, eller at indsatte ikke har accepteret afgørelsen således at sagen herefter er afgjort efter afholdelse af forhør. Bødeforlægget er behandlet af arresthuset den 8. december 2005. Sagen indgår ikke blandt de medsendte forhørssager. Jeg har herefter ved min gennemgang af sagen lagt til grund at afgørelsen er accepteret af den indsatte, og at den manglende underskrift skyldes en forglemmelse.

To af forhørssagerne vedrører fund af hash og hashpibe, to sager vedrører besiddelse af ulovlig medicin til eget brug, en sag vedrører indsmugling og salg af medicin, en sag vedrører misbrug af kokain under udgang og en sag vedrører fund af mobiltelefon. Begge bødeforlægssagerne og advarselssagen vedrører rygning af hash.

Forhørssagerne resulterede i ikendelse af strafcelle mellem 3 og 6 dage, samt konfiskation i de sager hvor der var gjort ulovlige fund. Ikendelse af strafcelle

var dog betinget i sagen om fund af mobiltelefon hvor indsatte også blev ikendt en bøde på 100 kr. I sagen om indtagelse af kokain under udgang blev den indsatte udover ikendelse af 5 dages strafcelle tillige ikendt en bøde på 100 kr. og hans udgangstilladelse blev inddraget i en måned. Bøderne i bødeforlægssagerne var på 50 kr.

5.3. Sagsbehandlingsregler

§§ 6, 7 og 8 i disciplinærstrafbekendtgørelsen har følgende indhold:

”§ 6. I disciplinærsager, hvor der alene er tale om at anvende advarsel eller bøde, kan sagen behandles, uden at den indsatte er til stede, hvis overtrædelsen umiddelbart har kunnet konstateres, eller hvis sagens omstændigheder i øvrigt må anses for fuldt klarlagt. Det er endvidere en forudsætning for at behandle sagen, uden at den indsatte er til stede, at den pågældende ikke ønsker at udtale sig i sagen.

Stk. 2. Den indsatte skal skriftligt underrettes om,

- 1) hvilken afgørelse institutionen agter at træffe, og
- 2) at de pågældende har adgang til at udtale sig i sagen.

§ 7. I andre disciplinærsager skal den indsatte gøres bekendt med, hvad der er indberettet, og i hovedtræk orienteres om, hvad der måtte være fremkommet under eventuelle afhøringer. Den indsatte skal have adgang til at udtale sig i sagen.

Stk. 2. Afgørelsen skal træffes, mens den indsatte er til stede.

Stk. 3. Alle afhøringer skal overværes af en af institutionens ansatte.

Stk. 4. Ved forhørets begyndelse skal den indsatte orienteres om sine rettigheder i forbindelse med sagens behandling, herunder

- 1) retten til på ethvert tidspunkt af sagens behandling at lade sig bistå af andre, jf. forvaltningslovens § 8,
- 2) retten til aktindsigt i de dokumenter, der ligger til grund for forhøret, jf. forvaltningslovens kapitel 4,
- 3) retten til at udtale sig, før der træffes afgørelse, og at dette ikke medfører nogen pligt for den indsatte til at udtale sig,
- 4) retten til ikke at godkende gengivelsen af sin forklaring, jf. § 8, stk. 5, 5. pkt., og
- 5) retten til efter anmodning at få udleveret en kopi af det i medfør af § 8 udarbejdede notat, jf. § 9

Stk. 5. Hvis den indsatte ikke ønsker at være til stede, kan disciplinærsagen gennemføres uden den pågældendes tilstedeværelse. § 6, stk. 2, finder tilsvarende anvendelse.

§ 8. Der skal gøres notat om disciplinærsagens behandling i en særlig protokol.

Stk. 2. Notatet skal indeholde

- 1) en gengivelse af, hvad der er indberettet,
- 2) oplysning om, hvilke bestemmelser der er overtrådt,
- 3) oplysning om afgørelsen,
- 4) oplysning om dato og klokkeslæt for, hvornår afgørelsen er med delt den indsatte,
- 5) oplysning om, at den indsatte er orienteret om muligheden for at klage til justitsministeren, og
- 6) oplysning om, hvornår fristen for at indgive klage udløber, jf. straffuldbyrdelseslovens § 111, stk. 2.

Stk. 3. Hvis der er tale om en afgørelse, der er omfattet af straffuldbyrdelseslovens § 112, skal notatet desuden indeholde oplysning om, at den indsatte er orienteret om muligheden for at kræve den endelige administrative afgørelse indbragt for retten til prøvelse.

Stk. 4. Ved behandling af disciplinærsager efter § 6 skal det udover det i stk. 2 nævnte fremgå af notatet, at den indsatte skriftligt er underrettet om, hvilken afgørelse institutionen agter at træffe, og at den pågældende har adgang til at udtale sig, jf. § 6, stk. 2.

Stk. 5. Ved behandling af disciplinærsager efter § 7 skal notatet udover det i stk. 2 nævnte indeholde en gengivelse af de afgivne forklaringer, som skal protokolleres, mens den, der afgiver forklaring, er til stede. Notatet skal endvidere indeholde nærmere oplysning om, på hvilket grundlag afgørelsen er truffet. Videre skal notatet indeholde oplysninger om eventuelle begrænsninger i retten til på ethvert tidspunkt af sagens behandling at lade sig bistå af andre og i retten til aktindsigt, jf. § 7, stk. 4, nr. 1 og 2. Endelig skal notatet indeholde en begrundelse, der opfylder kravene i forvaltningslovens § 24. Notatet skal søges affattet sådan, at det kan godkendes af den pågældende. Det skal fremgå af notatet, om den indsatte har godkendt det. Hvis den indsatte ikke har ønsket at være til stede under forhøret, skal dette endvidere fremgå af notatet.”

5.4. Protokollen

Nærmere regler om den særlige protokol som skal anvendes, findes i disciplinærstrafvejledningens pkt. 10. Direktoratet har i forbindelse med inspektionen af Arresthuset i Slagelse oplyst at kravene i vejledningens pkt. 10 også omfatter § 6-sagerne.

Af vejledningens pkt. 10 fremgår det at kravet om en særlig protokol kan opfyldes ved anvendelse af ringbind under forudsætning af at der sker fortløbende

sidenummerering ”således at de enkelte ark papir nummereres med en talrække, der fortsættes, når der indsættes nye rapporter i ringbindet. Hvis en anden nummereringsmetode anvendes, skal den sikre, at det kan konstateres, at der ikke er tilføjet eller fjernet sider i protokollen.”

Arresthuset i Herning har, som tidligere nævnt, anvendt Klientsystemet hvorfra de enkelte notater er printet ud og underskrevet. Det fremgår af arresthusets brev af 9. februar 2005 at der til mig er fremsendt kopier af ”akter fra arresthusets forhørsprotokol”.

Jeg lægger herefter til grund at arresthuset opbevarer udskrifterne i ringbind eller tilsvarende i overensstemmelse med vejledningens pkt. 10, og at arresthuset anvender én protokol til disciplinærsager både efter bekendtgørelsens § 6 og § 7.

Både forhørsnotaterne og nogle af bødeforlæggene fylder mere end en side. Det fremgår af disse at der er tale om side 1 af 2, men de modtagne kopier af udskrifterne er ikke forsynet med fortløbende paginering af de enkelte sider.

Det er beklageligt at kravet om fortløbende paginering ikke er overholdt. Jeg går ud fra at arresthuset i fremtiden er opmærksom på kravet om fortløbende paginering.

Statsfængslet ved Sdr. Omme har i forbindelse med inspektionen dér i en udtalelse af 28. maj 2003 oplyst at allokeringsnummeret ikke er et nummer der relaterer sig til fængslets forhørsprotokol, men et nummer som Klientsystemet automatisk opretter ved oprettelsen af en sag. I sagen om inspektionen af Arresthuset i Helsingør har jeg på baggrund af oplysninger fra arresthuset og fra direktoratet lagt til grund at der i Klientsystemet sker en fortløbende nummerring af alle disciplinærsager.

Jeg har fra Arresthuset i Herning modtaget sager med allokeringsnumrene 539/2005/0008, 539/2005/0009, 539/2005/0011, 539/2005/0012, 539/2005/0014 til 539/2005/0019.

Jeg beder arresthuset om at oplyse nærmere om baggrunden for at disciplinærsagernes allokeringsnumre ikke er fortløbende, herunder oplyse nærmere om hvilke sager arresthuset har behandlet på allokeringsnumrene 539/2005/0010 og 539/2005/0013.

Hvis en side ikke udfyldes helt, skal det ifølge vejledningen markeres med en lodret streg fra sidste sætning og siden ud med henblik på at sikre at det kan konstateres at der ikke efterfølgende er føjet noget til et færdigt notat.

I ingen af de tilfælde hvor notatet fylder mere end en side, er der en sådan lodret streg. Som nævnt har direktoratet oplyst at kravene i vejledningens pkt. 10 også gælder for § 6-sagerne, og der skal derfor også være en lodret streg i disse sager (uanset at den indsatte har fået udleveret en kopi af forlægget). Direktoratet har endvidere i sagen vedrørende inspektionen af Arresthuset i Helsingør på min forespørgsel oplyst at kravet om markering med lodret streg på ikke-udfyldte sider af notatet fortsat er gældende uanset at det ikke er muligt efterfølgende at ændre i et forhørsnotat som er udfærdiget i Klientsystemet.

Det er beklageligt at der ikke er en sådan markering i disse sager. Jeg går ud fra at arresthuset i fremtiden er opmærksom på kravet om en lodret streg når en side i notatet ikke udfyldes helt.

5.6. Konfiskation

I tre sager (allokeringsnumrene 0008, 0012 og 0018) har arresthuset foretaget konfiskation med henvisning til straffuldbyrdeelseslovens § 73 uanset at de indsatte var varetægtsarrestanter.

Straffuldbyrdelseslovens § 73 gælder kun for afsonere. For varetægtsarrestanter findes reglerne om konfiskation i retsplejelovens § 924, stk. 5, jf. bekendtgørelse nr. 850 af 27. oktober 1993 om udenretlig vedtagelse af konfiskation (der henviser til retsplejelovens § 931, stk. 5, hvor bestemmelsen om konfiskation tidligere fandtes). Kompetencen til at træffe bestemmelse om konfiskation over for varetægtsarrestanter er hos politiet/anklagemyndigheden, men varetægtsarrestanten kan til arresthuset aflevere en erklæring om udenretlig vedtagelse af konfiskation som så videresendes til anklagemyndigheden, jf. disciplinærstrafvejledningens pkt. 14. Hvis varetægtsarrestanten ikke vil afgive en sådan erklæring, skal den pågældende genstand afleveres til politiet til videre behandling efter retsplejelovens almindelige regler om beslaglæggelse mv. (som findes i lovens kapitel 74).

Er der tale om genstande eller penge som ikke er omfattet af bekendtgørelsen om udenretlig vedtagelse af konfiskation, er der ikke hjemmel til at konfiskere genstanden eller pengene hos varetægtsarrestanten, uanset at der er tale om genstande eller penge som er ulovligt indført, erhvervet, tilvirket eller søgt indsmuglet i institutionen, jf. vejledningens pkt. 14, 2. afsnit. I så fald må genstanden eller pengene i stedet opbevares af institutionen i overensstemmelse med genstandsbekendtgørelsen eller, hvis der indgives anmeldelse om strafbart forhold til politiet, afleveres til politiet.

Jeg har noteret mig at arresthuset i en af sagerne, allokeringsnummer 0018, i forbindelse med indgivelse af politianmeldelse for besiddelse af mobiltelefon og oplader har overdraget den indsattes telefon og oplader til politiet med henvisning til at den indsatte var varetægtsarrestant i overensstemmelse med vejledningens pkt. 14. Uanset dette har arresthuset i forhørsprotokollen anført at telefonen og opladeren er konfiskeret efter straffuldbyrdelseslovens § 73.

Idet jeg på det foreliggende grundlag lægger til grund at de pågældende varetægtsarrestanter ikke har afgivet en konfiskationserklæring, er det beklageligt

at arresthuset i flere sager har foretaget konfiskation over for varetægtsarrestanter.

5.7. Klagevejledning

I alle sagerne herunder de tre forhørssager der vedrører varetægtsarrestanter, samt i den forhørssag hvor indsattes status er ukendt (allokeringsnummer 0015) er der givet klagevejledning med oplysning om klagefristen på 2 måneder i straffuldbyrdelseslovens § 111, stk. 2. Klagevejledningen fremstår som en standardtekst (i Klientsystemet).

Straffuldbyrdelseslovens § 111, stk. 2, vedrørende klagefrist gælder alene for dømte. Efter denne bestemmelse gælder således ingen klagefrist for afgørelser truffet over for varetægtsarrestanter.

Det er beklageligt at arresthusets klagevejledning i sagerne har omfattet oplysning om klagefrist.

Bødeforlæg er afgørelser i forvaltningslovens forstand med hensyn til sagsbehandlingen efter at bødeforlægget vedtages af den det er udstedt til. Der er derfor ikke krav om at der skal gives klagevejledning i forbindelse med udstedelse af et sådant forlæg (hvilket heller ikke er sket).

Fremgangsmåden i disciplinærstrafbekendtgørelsens § 6 gælder for både sager om bøder og sager om advarsler, og der skal derfor heller ikke gives klagevejledning ved udstedelse af ”advarselsforlæg” (hvilket heller ikke er sket).

5.8. Anbringelse i forhørscelle

Efter straffuldbyrdelseslovens § 71 kan en indsat anbringes i forhørscelle hvis der er begrundet mistanke om at denne har overtrådt bestemmelser der må an-

tages at medføre strafcelle som disciplinærstraf, og hvis forhørscelleanbringelse er nødvendig af hensyn til gennemførelsen af undersøgelser i disciplinærsagen. I disciplinærstrafvejledningens pkt. 3, 5. afsnit, er det anført at det vil kunne være tilfældet hvis der er grund til at antage at sagens faktiske omstændigheder ikke kan afklares hvis den indsatte har adgang til fællesskab, f.eks. fordi den indsatte vil kunne påvirke eventuelle vidner eller i øvrigt vil kunne vanskeliggøre undersøgelsens gennemførelse (kollusionsfare).

Anbringelse i forhørscelle må efter lovens § 71, stk. 2, ikke udstrækkes i længere tid end undersøgelsen nødvendiggør, og kan højst vare 5 dage. Den tid som en indsat har været anbragt i forhørscelle, skal efter stk. 3 fradrages i udståelsen af strafcelle. Anbringelse i forhørscelle sker efter samme regler som udståelse af strafcelle, jf. stk. 4.

Efter bekendtgørelsens § 2, stk. 5, skal der gøres notat om dato og klokkeslæt for ”anbringelsens” iværksættelse og ophør. Da denne bestemmelse findes i et afsnit der vedrører både anvendelse af forhørscelle og strafcelle, går jeg ud fra at bestemmelsen ikke kun omfatter anbringelse i strafcelle, men tillige anbringelse i forhørscelle. Det følger i øvrigt af disciplinærstrafvejledningens pkt. 9, sidste pind, at notatet om disciplinærsagen skal indeholde oplysning om varigheden af en eventuel forudgående forhørscelleanbringelse.

Efter bekendtgørelsens § 3, stk. 1, træffes afgørelse om anbringelse i forhørscelle af institutionens leder eller den der bemyndiges dertil. Hvis forholdene i det enkelte tilfælde ikke tillader at man afventer bestemmelse fra en efter stk. 1 kompetent person, træffes bestemmelsen af den tilstedeværende funktionær som er ansvarlig for det pågældende tjenestoområde. I sådanne tilfælde skal en efter stk. 1 kompetent person så hurtigt som muligt underrettes om det passerede, jf. stk. 3, stk. 2. Den indsatte skal endvidere så hurtigt som muligt orienteres om begrundelsen for anbringelsen i forhørscellen og have lejlighed til at udtale sig, jf. § 3, stk. 3.

Der har været anvendt forhørscele i to af forhørssagerne (allokeringsnumrene 0008 og 0011). I begge sager skete der ikendelse af straffecelle. Sagen med allokeringsnummer 0008 omhandler køb og besiddelse af medicin og indeholder en forklaring fra den indsatte om hvem der har solgt medicinen, og om den pågældendes salg til andre indsatte. For så vidt angår denne sag går jeg ud fra at forhørsceleanbringelse blev anset for nødvendig på grund af kollusionsfare. I den anden sag er der ikke oplysninger om at der er foretaget yderligere undersøgelser efter anbringelsen i forhørscele, eller at der forelå kollusionsfare.

Jeg beder arresthuset om en udtalelse for så vidt angår sagen med allokeringsnummer 0011, jf. den anden betingelse i straffuldbyrdelseslovens § 71, stk. 1.

I den ene sag (allokeringsnummer 0008) er det udtrykkeligt i forhørsprotokollen med dato og klokkeslæt angivet hvornår den indsatte er indsat i og udtaget af forhørscellen. I den anden sag er det i forhørsprotokollen med dato og klokkeslæt angivet hvornår indsatte er indsat i forhørscellen. En dato er tilføjet med håndskrift som jeg går jeg ud fra er sket efterfølgende.

Jeg går ud fra at der er tale om en enkeltstående fejl, således at arresthuset normalt gør notat i forhørsprotokollen om dato og klokkeslæt for anbringelsens iværksættelse og ophør, jf. disciplinærstrafbekendtgørelsens § 2, stk. 5, (min forståelse heraf) og disciplinærstrafvejledningens pkt. 9., sidste pind.

Det fremgår ikke af sagerne hvem der traf afgørelse om forhørsceleanbringelse. Hvis afgørelsen efter bekendtgørelsens § 3, stk. 2, er truffet af en anden end den der er kompetent hertil, fremgår det heller ikke om, og i givet fald hvornår, der er sket underretning af den kompetente person, jf. bestemmelsens 2. pkt. Det fremgår heller ikke om, og i givet fald hvornår, de indsatte er orienteret om

begrundelsen for anbringelsen i forhørscellen, og om de har haft lejlighed til at udtale sig i sagen.

Jeg beder arresthuset om at oplyse hvem der i de konkrete sager traf afgørelse om forhørsceanbringelse. Hvis afgørelsen er truffet af en anden end den kompetente person, beder jeg desuden arresthuset om at oplyse om, og i givet fald hvornår, der er sket underretning af den kompetente person. Jeg beder endvidere om en udtalelse om overholdelsen af bekendtgørelsens § 3, stk. 3, i sagerne og om kopi af eventuelle notater om disse spørgsmål.

5.9. Begrundelse mv.

Som nævnt ovenfor under pkt. 5.3., skal notatet indeholde en begrundelse der opfylder kravene i forvaltningslovens § 24. Klientsystemets forhørsprotokol indeholder således et fast punkt med overskriften ”begrundelse”. I fire af de syv forhørsager indeholder punktet ingen tekst. I en sag (allokeringsnummer 0018) indeholder punktet en oplysning om at den indsattes mobiltelefon er overdraget til politiet. I en anden sag (allokeringsnummer 0015) indeholder punktet oplysninger om særlige (formildende) omstændigheder som har haft betydning for udmålingen af den ikendte disciplinærstraf. Endelig indeholder punktet i en sag (allokeringsnummer 0012) oplysninger om karakteren af den konfiskerede medicin.

Jeg har noteret mig at de oplysninger som er nødvendige for at opfylde begrundelseskravet i forvaltningslovens § 24 i sagerne, er anført under andre punkter i forhørsprotokollerne.

Jeg har i forbindelse med sagen om inspektionen af Institutionen for frihedsberøvede i Sandholm spurgt direktoratet om anvendelsen af punktet ”begrundelse” i forhørsprotokollen vedrørende sager om udelukkelse fra fællesskab. Jeg anførte i den anledning bl.a. følgende i opfølgingsrapporten i sagen:

”Afsnittet ’Begrundelse’ var ikke udfyldt i noget tilfælde, herunder ved angivelse af hvorfor udelukkelse fra fællesskab blev anset for ’nødvendigt’, jf. kravet herom i straffuldbyrdelseslovens § 63, stk. 1. Jeg bad om direktoratets bemærkninger til den manglende udfyldelse af rapporten under overskriften ’Begrundelse’, herunder oplysning om hvorvidt institutionerne er vejledt nærmere om brugen af den elektroniske forhørsdel.

Direktoratet har oplyst at der undervises i brugen af den elektroniske forhørsdel på kriminalforsørgens forhørslederkurser som er tre-dages internatkurser med en grundig gennemgang af både den teoretiske og praktiske del af et forhør. Der lægges i undervisningen megen vægt på at lære kursisterne at begrunde en disciplinærafgørelse korrekt, men erfaringsmæssigt er det et punkt der volder mange af kursisterne vanskeligheder. Udover tre-dages-kurserne blev der i efteråret 2002 afholdt en-dags kurser for forhørsledere der tidligere har gennemgået forhørslederkurser, men manglede erfaring med Klientsystemets forhørsdel.

Jeg har noteret mig det oplyste som jeg forstår således at der på de nævnte kurser også vejledes konkret i hvad der skal stå i feltet ’Begrundelse’.”

Jeg foretog mig ikke videre i sagen.

I forlængelse heraf og med henvisning til ovenstående gennemgang af anvendelsen af feltet ”begrundelse” i forhørsprotokollerne i denne sag beder jeg direktoratet om at oplyse nærmere om hvorledes feltet ”begrundelse” efter direktoratets opfattelse konkret skal anvendes i disciplinærsager.

For så vidt angår hjemmelsangivelsen i sigtelsen og grundlaget for afgørelsen har arresthuset i fire sager om besiddelse af ulovlige genstande henvist til straffuldbyrdelseslovens § 67, stk. 7, jf. genstandsbekendtgørelsens § 21, stk. 2, jf. § 2, stk. 1, nr. 9 eller nr. 11. For så vidt angår genstandsbekendtgørelsens § 21, stk. 2, vedrører denne nu – efter ikrafttræden af den nye genstandsbekendtgørelse den 15. april 2005 – spørgsmålet om vejledning af indsatte vedrørende salg mv. af genstande omfattet af bekendtgørelsens kapitel 3 om indsattes adgang til leje mv. af visse genstande. I den tidligere gældende bekendtgørelse var det i § 21, stk. 2, fastsat at indsatte kunne ikendes disciplinærstraf ved over-

trædelse af bl.a. bekendtgørelsens § 2. Hjemlen til ikendelse af disciplinærstraf for overtrædelse af bekendtgørelsens § 2 findes i den nugældende bekendtgørelse i § 35, stk. 2.

Jeg går ud fra at arresthuset i fremtiden vil være opmærksom på at henvide til den nugældende hjemmel for ikendelse af disciplinærstraf ved overtrædelse af genstandsbekendtgørelsens § 2.

I en sag (allokeringsnummer 0019) er den indsatte sigtet for overtrædelse af straffuldbyrdeleslovens § 67, stk. 5, indtagelse af alkohol, euforiserende stoffer eller andre stoffer der er forbudt efter den almindelige lovgivning. Under ”bevisbedømmelse” er det anført at det anses for bevist at indsatte har været i besiddelse af i alt 7,2 gram hash. Under ”afgørelse og grundlag” er det imidlertid anført at afgørelsen (i overensstemmelse med sigtelsen) er truffet efter straffuldbyrdeleslovens § 67, stk. 5.

Jeg går ud fra at det skyldes en fejl at angivelsen af hjemmelsgrundlaget for ikendelsen af disciplinærstraffen ikke er ændret i overensstemmelse med hvad arresthuset har lagt til grund som bevist i sagen.

6. Opfølgning

Jeg beder om at arresthuset sender de oplysninger mv. som jeg har bedt om, tilbage gennem Direktoratet for Kriminalforsorgen som jeg ligeledes beder om en udtalelse.

7. Underretning

Denne rapport sendes til Arresthuset i Herning, Politimesteren i Herning, Direktoratet for Kriminalforsorgen, Folketingets Retsudvalg og de indsatte i arresthuset.